

OBSAH

Úvod	5
1 Kochleární implantace	7
2 Speciálně pedagogická a logopedická péče o děti s kochleárním implantátem	9
2.1 Podpora harmonického vývoje osobnosti v rozumové, citové a volní oblasti	9
2.2 Reedukace sluchu	10
2.3 Reedukace řeči	10
2.4 Podpora rozvoje dalších schopností důležitých pro komunikaci	11
2.5 Podpora přiměřené interpersonální komunikace a sociálních vztahů včetně přiměřeného vzdělávání	12
2.6 Spolupráce s rodinou	12
3 Časové členění speciálně pedagogické péče	13
3.1 Před operací a nastavením řečového procesoru	13
3.2 Nastavování řečového procesoru – zapojování elektrod	14
3.3 Následná speciálně pedagogická péče a reedukace sluchu	15
4 Metody reedukace sluchu	15
4.1 Výchova sluchu v běžných životních situacích	16
4.2 Záměrná a systematická reedukace sluchu	17
4.2.1 Podněty systematické reedukace sluchu	18
5 Podmínky reedukace sluchu	19
5.1 Sociální prostředí	19
5.2 Individuální předpoklady dítěte	20
5.2.1 Předpokládaný vývoj sluchového vnímání z hlediska časnosti kochleární implantace	20
6 Zásady reedukace sluchu	21
6.1 Respektování vývojové úrovně a dosavadní zkušenosti dítěte	21
6.2 Respektování aktuálního stavu dítěte	21
6.3 Postupnost a soustavnost reedukace	21
6.4 Komplexnost reedukace	22
7 Postup reedukace sluchu	23
8 Metodické okruhy reedukace sluchu	23
9 Důležité prvky reedukace sluchu	25
10 Metodický materiál pro reedukaci sluchu	26

11 Průběžná péče o děti po kochleární implantaci ve spolupráci speciálně pedagogického centra a školy	27
11.1 Specifické podmínky integrace dítěte s kochleárním implantátem	27
11.2 Spolupráce speciálně pedagogického centra a školy	28
12 Ukázky z metodiky reedukace sluchu	29
12.1 Zvuky	29
12.2 Hudba	34
12.3 Hlas	37
12.4 Počet slabik	40
12.5 Délka věty	46
12.6 Délka samohlásky	48
12.7 Slovní vzorce	50
12.8 Melodické faktory řeči	52
12.9 Větné vzorce	56
12.10 Citoslovce	56
12.11 Slabika	59
12.12 Slovo	62
12.13 Věta	67
12.14 Text	69
12.15 Rozhovor	71
12.16 Kvalita samohlásek	73
12.17 Souhlásky	75
12.18 Telefonování	77
12.19 Reprodukovaná řeč	78
12.20 Zhoršující se akustické podmínky prostředí	78
12.21 Seznam cvičení, která lze využít k výuce odezírání	79
Doporučený obrázkový metodický materiál a doporučená literatura	80
Seznam použité literatury	80
Přílohy: a) obrazové	82
b) textové	102

ÚVOD

Před dvanácti lety podstoupil první český dětský pacient kochleární implantaci na ORL klinice v Hannoveru. Schopnosti, vytrvalost a také statečnost malého Mirka a jeho rodičů významně napomohly tomu, že se v České republice již řadu let rozvíjí program kochleárních implantací a každoročně roste počet operovaných dětí, pro které znamená kochleární implantace jedinou možnost sluchového vnímání.

Kochleární implantace je počátek dlouhé cesty reedukace sluchu a řeči dítěte. Možnosti dynamického vývoje sluchového vnímání a řeči, které jsou dány implantací, vyžadují systematickou metodiku logopedické péče a také vyvolávají potřebu dostatečného množství přiměřeného reedukačního materiálu.

Teoretickým východiskem této příručky je metodologie oboru logopedie Miloše Sováka a metodika reedukace sluchu Naděždy Janotové.

V obecné části se příručka zabývá teoretickými předpoklady logopedické péče o děti s kochleárním implantátem; další část přináší ukázky metodiky reedukace sluchu. V příloze publikace jsou ukázky metodiky reedukace sluchu doplněny příslušným obrazovým a textovým materiálem; reedukační materiál není vzhledem ke svému rozsahu otištěn kompletně.

Logopedická péče o děti s kochleárním implantátem obrací naši pozornost k významu sluchového vnímání v každodenním životě, zejména na kvalitu, přiměřenost, pestrost, „kultivovanost“ sluchových podnětů, které nás obklopují a působí na vyvíjející se sluchové vnímání dítěte.

Mnohá z uvedených cvičení mohou přispět ke sluchové výchově předškolních dětí a výchově fonemického sluchu; mohou též posloužit jako průpravná cvičení u dětí s vadou výslovnosti či v počátcích osvojování si čtenářské dovednosti. Některá cvičení lze využít k systematickému rozvíjení schopnosti odezírat.

Publikace je především určena logopedům, případně i dalším zájemcům – pedagogům předškolních zařízení a elementárních tříd. V případě sluchově postižených dětí je však třeba vždy postupovat pod vedením odborníka-logopeda.

Autorka